

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

ПРОГНОЗУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ
Методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань
здобувачів
для бакалаврів спеціальностей 073 «Менеджмент», 051 «Економіка», 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність», освітніх програм «Менеджмент», «Економіка»,
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Кропивницький, 2021 р.

Економічний факультет
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

ПРОГНОЗУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ
Методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань
здобувачів
для бакалаврів спеціальностей 073 «Менеджмент», 051 «Економіка», 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність», освітніх програм «Менеджмент», «Економіка»,
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Затверджено на засіданні кафедри
аудиту, обліку та оподаткування
протокол №2
від “03” 09 2021 р.

Кропивницький, 2021 р.

Методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань здобувачів з дисципліни «Прогнозування та аналіз економічних процесів» для бакалаврів спеціальностей 073 «Менеджмент», 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітніх програм «Менеджмент», «Економіка», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Укл. к.е.н., доц. Лисенко А. М. – Кропивницький: ЦНТУ, 2021. 16 с.

Рецензент – к.е.н., доцент, завідувач кафедри “Аудит, облік та оподаткування”
Магопець О.А.

Методичні рекомендації визначають мету, перелік завдань, організаційні аспекти процесу виконання здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти самостійної роботи та індивідуальних завдань.

Вступ.....	5
1. Назва, зміст та обсяг завдань для самостійної роботи та індивідуальних завдань здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Критерії оцінювання роботи здобувачів.....	6
2. Список рекомендованої літератури для підготовки завдань для самостійної роботи та індивідуальних завдань.....	14

ВСТУП

Дисципліна «Прогнозування та аналіз економічних процесів» викладається відповідно до навчального плану підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 073 «Менеджмент», 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітніх програм «Менеджмент», «Економіка», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Метою вивчення навчальної дисципліни «Прогнозування та аналіз економічних процесів» є забезпечення здобувачів вищої освіти комплексом знань, умінь та навичок, необхідних для застосування в професійній діяльності, вивчення теоретичних основ та методик прогнозування й проведення аналізу економічних процесів.

Завдання вивчення дисципліни:

- формування компетентностей, важливих для особистісного розвитку фахівців та їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку праці;
- надання здобувачам теоретичних знань та практичних навичок щодо здійснення прогнозних розрахунків та проведення економічного аналізу на підприємствах різних форм власності та господарювання, а також на регіональному та загальнодержавному рівнях;
- вивчення методів прогнозування та аналітичних досліджень й огляд сфери їх практичного застосування, оволодіння методикою прогнозування та проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, системною методологією пошуку й прийняття оптимальних тактичних й стратегічних управлінських рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- базові прийоми та способи прогнозування та економічного аналізу;
- теоретичні основи прогнозування та здійснення розрахунку економічних показників, які характеризують діяльність підприємств (установ, організацій);
- загальну методику проведення аналітичного дослідження;

вміти:

- виконувати економічні розрахунки в ході проведення аналізу використання ресурсного потенціалу, доходів, витрат, фінансових результатів господарювання та фінансового стану підприємства;
- обгрунтовано обирати прийоми та способи прогнозування та проведення аналізу економічних процесів;
- узагальнювати результати аналізу й прогнозування та розробляти на основі цього виважені управлінські рішення, розраховувати внутрішні та зовнішні резерви підвищення ефективності господарювання.

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в економічному середовищі.

Робочою програмою та навчальним планом передбачається використати 94 год. навчального навантаження під самостійну роботу здобувачів, у т.ч. 64 год. – поточна робота упродовж семестру, 30 год. – підготовка до екзамену. Перелік тем та питань, що виносяться на самостійний розгляд здобувача, дають можливість глибше зрозуміти теоретико-методологічні основи прогнозування та аналізу економічних процесів.

1. НАЗВА, ЗМІСТ ТА ОБСЯГ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ.

Самостійна робота та індивідуальне завдання здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти включає: виконання розрахункового завдання; підготовку реферату, презентації; виступ з доповіддю, для здобувачів заочної форми навчання - виконання контрольної роботи.

Назви тем, зміст та обсяг завдань для самостійної роботи здобувачів наведені у таблиці:

Самостійна робота		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ		
1	Тема 1. Поняття, основні завдання та принципи, етапи прогнозування економічних процесів (л).	2
2	<i>Тема 1. Поняття, основні завдання та принципи, етапи прогнозування економічних процесів (п/з).</i>	2
3	Тема 2. Види, структура прогнозів, методи та інформаційне забезпечення прогнозування економічних процесів (л).	2
4	<i>Тема 2. Види, структура прогнозів, методи та інформаційне забезпечення прогнозування економічних процесів (п/з).</i>	2
5	Тема 3. Наукові основи економічного аналізу, його організація та інформаційне забезпечення (л).	2
6	<i>Тема 3. Наукові основи економічного аналізу, його організація та інформаційне забезпечення (п/з).</i>	3
7	Тема 4. Метод і методика комплексного аналізу (л).	3
8	<i>Тема 4. Метод і методика комплексного аналізу (п/з).</i>	3
9	Тема 5. Абсолютні, відносні та середні величини як основа для первинної обробки економічної інформації (л).	2
10	<i>Тема 5. Абсолютні, відносні та середні величини як основа для первинної обробки економічної інформації (п/з).</i>	2
11	Тема 6. Порівняння, групування інформації, балансовий та графічний способи аналізу, табличне відображення результатів аналізу та прогнозування (л).	2
12	<i>Тема 6. Порівняння, групування інформації, балансовий та графічний способи аналізу, табличне відображення результатів аналізу та прогнозування (п/з).</i>	2
13	Тема 7. Методика факторного аналізу (л).	2
14	<i>Тема 7. Методика факторного аналізу (п/з).</i>	3
15	Разом ЗМ 1	32
Змістовий модуль 2. СПОСОБИ ДЕТЕРМІНОВАНОГО ТА СТОХАСТИЧНОГО ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ. БАЗОВІ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ВАЖЛИВИХ АСПЕКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ		
1	Тема 8. Поняття детермінованого факторного аналізу та застосування індексного прийому в аналізі економічних процесів (л).	2
2	<i>Тема 8. Поняття детермінованого факторного аналізу та застосування індексного прийому в аналізі економічних процесів (п/з).</i>	3
3	Тема 9. Застосування в економічному аналізі способу ланцюгових	2

	підстановок, абсолютних та відносних різниць, пропорційного ділення (дольової участі) (л).	
4	Тема 9. Застосування в економічному аналізі способу ланцюгових підстановок, абсолютних та відносних різниць, пропорційного ділення (дольової участі) (н/з).	3
5	Тема 10. Способи дослідження стохастичних (кореляційних) взаємозв'язків в аналізі економічних процесів (л).	2
6	Тема 10. Способи дослідження стохастичних (кореляційних) взаємозв'язків в аналізі економічних процесів (н/з).	2
7	Тема 11. Методика проведення аналізу забезпеченості підприємства виробничими ресурсами та ефективності їх використання (л).	2
8	Тема 11. Методика проведення аналізу забезпеченості підприємства виробничими ресурсами та ефективності їх використання (н/з).	2
9	Тема 12. Методика проведення аналізу виробництва продукції, її реалізації та собівартості (л).	2
10	Тема 12. Методика проведення аналізу виробництва продукції, її реалізації та собівартості (н/з).	3
11	Тема 13. Методика проведення аналізу фінансових результатів діяльності та фінансового стану підприємства (л).	2
12	Тема 13. Методика проведення аналізу фінансових результатів діяльності та фінансового стану підприємства (н/з).	3
13	Тема 14. Методика виявлення та підрахунку резервів (л).	2
14	Тема 14. Методика виявлення та підрахунку резервів (н/з).	2
15	Разом ЗМ 2	32
16	Разом	64

Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання є методом отримання навичок науково-дослідної роботи, в процесі якої здобувач має навчитися самостійно працювати з економічною літературою, науковими публікаціями вітчизняних та зарубіжних вчених, використовувати законодавчу та нормативно-правову базу, дані офіційних сайтів мережі Інтернет, аналізувати статистичні дані, узагальнювати отриману інформацію та логічно викладати свої думки з приводу того чи іншого питання.

Для виконання індивідуальної роботи здобувач вивчає та опрацьовує основну і додаткову літературу, законодавчі й нормативні документи, виконує практичне завдання.

Протягом семестру кожен здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання виконує реферативні роботи та презентації, готує доповіді:

Денна форма навчання

№ з/п	Тема презентації, реферату, доповіді
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ	
1.	Підготувати реферат на тему «Передбачення як випереджувальне відображення дійсності» (1л)
2.	Підготувати презентацію на тему «Прогнозування та планування: їх задачі, схожість та відмінності» (1п)

3.	Підготувати презентацію на тему «Досвід прогнозування за кордоном» (2л)
4.	Підготувати презентацію на тему «Поточний стан прогнозування в Україні» (2п)
5.	Підготувати презентацію на тему «Аналіз як спосіб пізнання об'єктивної дійсності» (3л)
6.	Підготувати презентацію на тему «Інформаційні системи та технології при проведенні аналітичних досліджень» (3л)
7.	Підготувати реферат на тему «Історія розвитку економічного аналізу в Україні» (3л)
8.	Підготувати презентацію на тему «Поняття та особливості інформаційного забезпечення економічного аналізу» (3п)
9.	Підготувати презентацію на тему «Зв'язок економічного аналізу з іншими науками та дисциплінами» (3п)
10.	Підготувати реферат на тему «Методи «мозкового штурму» (4л)
11.	Підготувати реферат на тему «Методи асоціацій та аналогій» (4л)
12.	Підготувати реферат на тему «Метод конференції ідей» (4л)
13.	Підготувати реферат на тему «Метод інверсії» (4л)
14.	Підготувати реферат на тему «Метод колективного блокнота» (4л)
15.	Підготувати реферат на тему «Метод вагових коефіцієнтів» (4п)
16.	Підготувати реферат на тему «Метод типології» (4п)
17.	Підготувати реферат на тему «Метод Дельфі» (5л)
18.	Підготувати реферат на тему «Організаційні форми аналізу та його виконавці» (6л)
19.	Підготувати реферат на тему «Математичне програмування в економіці» (7л)
20.	Підготувати реферат на тему «Теорія масового обслуговування» (7п)
21.	Підготувати реферат на тему «Теорія управління запасами» (7п)
22.	Підготувати реферат на тему «Імітаційне моделювання» (7п)
Змістовий модуль 2. СПОСОБИ ДЕТЕРМІНОВАНОГО ТА СТОХАСТИЧНОГО ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ. БАЗОВІ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ВАЖЛИВИХ АСПЕКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	
1.	Підготувати реферат на тему «Метод контрольних запитань» (8л)
2.	Підготувати реферат на тему «Метод павутини» (8л)
3.	Підготувати реферат на тему «Метод номінальної групи» (9л)
4.	Підготувати реферат на тему «Багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз» (10л)
5.	Підготувати реферат на тему «Системний підхід в економічному аналізі» (11л)
6.	Підготувати реферат на тему «Метод морфологічного аналізу» (12л)
7.	Підготувати реферат на тему «Поняття, загальна характеристика та види економіко-математичних методів» (13л)
8.	Підготувати реферат на тему «Методи аналізу альтернатив» (14л)
9.	Підготувати реферат на тему «Методи багатовимірної комплексної оцінки» (14п)

Захист роботи відбувається у формі виступу здобувача по змісту роботи та відповіді на питання, поставлені викладачем (аудиторією). Відповіді на зауваження керівника та додаткові запитання допомагають більш об'єктивно оцінити глибину знань, ступінь теоретичної та практичної підготовки здобувача. При виставленні оцінки враховується науковий підхід до виконання роботи, якість її виконання та оформлення, змістовність доповіді і відповідей на поставлені запитання.

Письмова робота може бути представлена у друкованому вигляді, або у вигляді рукопису чітким, розбірливим почерком на одній сторінці аркуша білого паперу формату А4 з обов'язковим прикладанням форм фінансової та статистичної звітності, використаних у процесі здійснення розрахунків.

Текст роботи друкують (пишуть), залишаючи береги таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 10 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм. Нумерація сторінок тексту роботи починається з титульного аркуша, номер на якому не ставлять. Виставлення номера сторінки у правому верхньому куті.

Варіанти контрольних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти заочної форми навчання

Варіант №1.

1. Основні поняття, цілі та завдання прогнозування економічних процесів.
2. Характеристика основних принципів проведення аналізу економічних процесів.
3. Задача:

Обсяг виробництва продукту «А» у першому році (y_0) склав 8600 одиниць. На основі дослідження динаміки змін показника за 5 років встановлено, що середній абсолютний приріст його значень впродовж періоду ($\Delta\tilde{y}$) склав 1,4. Побудувати формулу для розрахунку прогнозної величини прибутку до оподаткування за середнім абсолютним приростом на наступні роки, визначити очікуване значення показника на 6-й, 7-й та 8-й роки.

Варіант №2.

1. Етапи та принципи прогнозування.
2. Методика проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства та рентабельності.
3. Задача.

Наведено дані, що характеризують рух продукції на складі промислового підприємства, тис. грн.:

Показник	Фактично за минулий рік	Звітний рік	
		план	факт
Залишки продукції на початок року	1800	1200	1350
Випуск продукції (товарна продукція)	46200	56000	61000
Залишки продукції на кінець року	1350	1450	1500

На підставі наведених даних визначити:

- обсяг реалізації товарної продукції, якщо відомо, що вибуття продукції за іншими каналами не здійснювалось;
- розрахувати відносні величини планового завдання, виконання плану та динаміки у розрізі показників;
- з використанням балансового способу та прийому ланцюгових підстановок визначити вплив на зміну обсягу реалізації порівняно з планом та попереднім періодом зміни товарної продукції та зміни залишків;
- розрахувати середні залишки продукції та їх оборотність у днях у розрізі періодів;
- зробити висновки на основі узагальнення результатів аналізу.

Варіант №3.

1. Місце прогнозування серед функцій управління економічними процесами.
2. Методика проведення аналізу виробництва та реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).
3. Задача.

Наведені дані, що характеризують використання матеріалів на підприємстві:

Найменування матеріалів	Кількість використаних матеріалів,		Вартість використаних матеріалів,	
	т.		тис. грн.	
	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік
А	3100	3800	15900	18100
Б	2500	2560	12400	12980
В	1300	1800	8600	9300

На підставі наведених даних необхідно:

- визначити середні ціни у розрізі найменувань матеріалів;
- розрахувати індивідуальні та загальний індекси вартості використаних матеріалів;
- проаналізувати вплив основних факторів (кількості використаних матеріалів та середньої ціни за 1 т. використаного матеріалу) на витрачання матеріалів у вартісному вимірникові з використанням індексного прийому аналізу;
- перерахувати вартість матеріалів, витрачених у звітному році, у порівнянні (базові) ціни;
- проаналізувати динаміку вартості витрачених матеріалів у діючих і порівнянних цінах по кожному виду матеріалів та в цілому;
- зробити висновки на основі узагальнення результатів аналізу.

Варіант №4.

1. Передбачення як випереджувальне відображення дійсності.
2. Класифікація видів економічного аналізу.
3. Задача.

Наведені дані, що характеризують використання предметів праці на підприємстві.

Показники	Період:	
	базовий	звітний
Товарна продукція, тис. грн.	6000	5800
Витрати предметів праці на виробництво продукції, тис. грн.	1470	1500

На основі наведених даних необхідно:

- визначити матеріаломісткість продукції у базовому та звітному періодах;
- визначити абсолютну та відносну зміну матеріальних витрат звітного періоду в порівнянні з базовим;
- розрахувати вплив на зміну випуску продукції в звітному періоді в порівнянні з базовим зміни вартості предметів праці, спожитих у виробництві, та зміни матеріаломісткості продукції, використовуючи прийоми абсолютних та відносних різниць;
- зробити висновки на основі узагальнення результатів аналізу.

Варіант №5.

1. Прогнозування та планування: їх задачі, схожість та відмінності
2. Особливості стохастичного моделювання факторних систем.
3. Задача.

Наведені дані, що характеризують рух матеріалів на підприємстві, од.:

Найменування матеріалу	Залишок на початок року		Надходження матеріалів		Відходи матеріалів		Витрачено матеріалів на виробництво продукції	
	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт
А	500	510	30000	36100	5	6	30000	35800
Б	300	280	3000	2950	10	8	3200	2600
В	200	195	10500	10000	12	14	10500	10000

На підставі наведених даних необхідно:

- визначити розмір залишків матеріалів у розрізі видів на кінець року за планом і фактично;
- розрахувати абсолютні та відносні відхилення у розрізі фактичних та запланованих показників;
- визначити виходячи з балансової ув'язки вплив факторів на зміну кінцевих залишків матеріалів за видами по факту порівняно із запланованим показником на основі використання балансового способу аналізу та прийому ланцюгових підстановок;
- зробити висновки на основі узагальнення результатів аналізу.

Варіант №6.

1. Види та призначення прогнозів.
2. Методика комплексного аналізу.
3. Задача.

Наведені дані, які характеризують обсяг виробництва продукції та кількість відпрацьованого робочого часу на промисловому підприємстві:

Показники	Базовий рік	Звітний рік	
		план	факт
Виробництво продукції, од.	15000	18000	20000
Кількість відпрацьованого часу, станко-годин	12200	15000	16100

На підставі наведених даних необхідно:

- визначити виробіток продукції за одну станко-годину у базовому році та звітному (по плану та фактично);
- розрахувати відносні величини планового завдання, виконання плану та динаміки;
- проаналізувати зміну показників в динаміці з використанням графічного способу аналізу;
- визначити вплив зміни кількості відпрацьованого часу та середнього виробітку продукції за одну станко-годину на зміну фактичного обсягу виробленої продукції у звітному році в порівнянні із запланованим показником та базовим роком з використанням способу абсолютних різниць;
- зробити висновки на основі узагальнення результатів аналізу.

Варіант №7.

1. Методи та параметри прогнозів.
2. Характеристика методу порівняння і його використання в аналізі економічних процесів.
3. Задача.

Наведені дані, що характеризують випуск продукції, середньорічну чисельність промислово-виробничого персоналу та чисельність робітників промислового підприємства за період:

Показники	Період:	
	базовий	звітний
Випуск продукції, тис. грн.	25000	28600
Середньорічна чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП), чол.	500	502
Середньорічна чисельність робітників, чол.	385	401

На підставі наведених даних визначити:

- середньорічний виробіток продукції на одного середньорічного робітника, питому вагу чисельності робітників у загальній чисельності ПВП у базовому та звітному періодах;

- вплив на зміну випуску продукції чисельності ПВП, питомої ваги робітників у чисельності ПВП та середньорічного виробітку продукції на одного робітника з використанням способу ланцюгових підстановок;
- зробити висновки на основі узагальнення результатів аналізу.

Варіант №8.

1. Структура прогнозування розвитку національної економіки.
2. Способи приведення показників у зіставний вигляд.
3. Задача.

Наведені дані, що характеризують фондоозброєність праці на підприємстві:

Показники	Період:	
	базовий	звітний
Середня чисельність робітників, чол.	800	760
Вартість основних виробничих засобів, тис. грн.:		
- на 1.01	930,2	935,6
- на 1.02	931,3	931,2
- на 1.03	931,5	931,6
- на 1.04	932,6	933,2

На підставі наведених даних визначити:

- середньоквартальну вартість основних виробничих засобів та фондоозброєність праці (середньоквартальну вартість основних виробничих засобів на одного робітника);
- вплив зміни середньоквартальної вартості основних виробничих засобів та середньої чисельності робітників на фондоозброєність праці із застосуванням будь-якого способу детермінованого факторного аналізу;
- зробити висновки на основі узагальнення результатів аналізу.

Варіант №9.

1. Інформаційне забезпечення прогнозування економічних процесів.
2. Способи детермінованого факторного аналізу.
3. Задача.

Наведені дані, що характеризують чисту реалізацію, валовий та чистий прибуток, середньорічну вартість основних виробничих засобів та оборотних активів:

Показники	Базовий рік	Звітний рік
1. Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без ПДВ та акцизного податку, тис. грн.	3600	4000
2. Прибуток валовий, тис. грн.	1330	1500
3. Прибуток чистий, тис. грн.	1400	1800
4. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	2100	2150
5. Середні залишки оборотних активів, тис. грн.	218	220

На підставі наведених даних визначити:

- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), рентабельність продукції та продажу, норму прибутку, коефіцієнт оборотності оборотних активів;
- вплив чистої реалізації та собівартості реалізованої продукції на зміну валового прибутку з використанням балансового способу аналізу;
- зробити висновки на основі узагальнення результатів аналізу.

Варіант №10.

1. Поточний стан прогнозування в Україні
2. Основні способи дослідження стохастичних (кореляційних) взаємозв'язків в аналізі економічних процесів.

3. Задача.

Обсяг реалізації продукту «Б» у першому році (y_0) склав 6800 одиниць. На основі дослідження динаміки змін показника за 10 років встановлено, що середній темп росту його значень впродовж періоду (K) склав 1,01. Побудувати формулу для розрахунку прогнозної величини прибутку до оподаткування за середнім темпом росту на наступні роки, визначити очікуване значення показника на 11-й, 12-й та 13-й роки.

Критерії оцінювання:

Розподіл балів, які отримують здобувачі при вивченні дисципліни «Прогнозування та аналіз економічних процесів»

Поточне тестування та самостійна робота																екзамен	сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ЗК1	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	ЗК2	40	100
2	2	3	4	3	3	3	10	3	3	3	3	3	3	2	10		

Примітка: T1, T2, ..., T14 – тема програми; ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль; ЗМ1, ЗМ2 – змістові модулі 1, 2.

Для зручності розрахунку спочатку бали визначаються за кожним видом робіт за 5-ти бальною шкалою, після чого визначається середнє значення балу, виходячи з сукупності видів робіт. Таким чином, максимальне значення сукупного балу буде рівним «5». Після цього значенню «5» привласнюється відповідний максимальний бал теми (див. таблицю вище) та здійснюється пропорційний розрахунок.

Самостійна робота здобувачів складається з підготовки рефератів та презентацій з відповідних тем, виходячи з розробленого викладачем переліку. Критерії оцінювання:

5 балів – здобувач готує реферат/презентацію, в якому/якій аргументовано, вичерпно, змістовно розкриває обрану тематику, дає чіткі відповіді на запитання, поставлені викладачем та аудиторією, при цьому вільно володіє економічними категоріями, реферат/презентація готується у повній відповідності з правилами до їх оформлення;

4 бали – здобувач готує реферат/презентацію, в якому/якій у достатній мірі розкриває обрану тему, дає відповіді на запитання, поставлені викладачем та аудиторією, але допускає незначні неточності у викладі організаційно – методичних підходів та дотриманні вимог до оформлення;

3 бали – здобувач готує реферат/презентацію, в якому/якій загалом правильно розкриває обрану тему, але допускає неточності у визначенні змісту окремих економічних категорій і викладі організаційно – методичних підходів, мають місце суттєві погіршеності у дотриманні вимог до оформлення;

0 балів – здобувач допускає істотні помилки при розкритті теми реферату/презентації, не використовує необхідні джерела.

Розв'язок задачі:

5 балів – здобувач здійснює правильно усі розрахунки у ході розв'язку задачі, аргументовано пояснює отриманий результат з формулюванням висновку та розкриттям методологічних першооснов;

4 бали – здобувач здійснює правильно усі розрахунки у ході розв'язку задачі, аргументовано пояснює отриманий результат, проте при формулюванні висновків та розкритті методологічних першооснов допускається незначних неточностей;

3 бали – здобувач здійснює правильно усі розрахунки у ході розв'язку задачі, проте не може аргументовано пояснити отриманий результат;

0 балів – здобувач не розуміє хід розв'язку задачі.

2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.

Основна

1. Акімова О.В., Дубинська О.С., Нікіта А.Ю. Організація і методика економічного аналізу: навчальний посібник. Ч. 1. Краматорськ: ДДМА, 2012. 140 с.
2. Довгий С.О., Бідюк П.І., Трофимчук О.М., Савенков О.І. Методи прогнозування в системах підтримки прийняття рішень. – Київ: Азимут-Україна, 2011. 608 с.
3. Загородній А.Г., Кіндрацька Г.І., Коваль З.О., Тивончук О.І. Теорія економічного аналізу. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 328 с.
4. Козак І.І. Економічний аналіз: навчальний посібник. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2010. 220 с.
5. Кулик А.В. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал»». 2018 р. 452 с.
6. Кулявець В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчальний посібник. – Київ: Кондор, 2009. 194 с.
7. Прогнозування соціально-економічних процесів : навч. посібник / Т.С. Клебанова, В.А. Курзенев, В.М. Наумов та ін.; Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 656 с.
8. Череп А.В. Економічний аналіз: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 160 с.
9. Черниш С.С. Економічний аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 312 с.

Додаткова

1. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навч. посіб. / Шпанковська Н.Г., Король Г.О., Ковальчук К.Ф. та ін. – Київ : ЦУЛ, 2012. 328 с.
2. Грабовецький Б.Є. Планування та економічне прогнозування : навчальний посібник. – Вінниця : ВНТУ, 2013. 66 с.
3. Економічний аналіз: навч. посіб. / Кожанова Є.П., Отенко І.П., Серікова Т.М. та ін. 3-тє вид., доопрац. і допов. Харків : ВД Інжек, 2009. 344 с.
4. Захарова В.І., Філіпова Л.Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навч. посіб. – Київ : Центр учбової л-ри, 2013. 336 с.
5. Івахненко В.М. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. – Київ : Слово, 2010. 352 с.
6. Прогнозування і макроекономічне планування: навч. посіб. / Г.С. Домарадзька, Т.М. Гладун, Р.В. Фещур. – Л.: Магнолія-2006, 2007. 211 с.
7. Савицкая Г.В. Теория анализа хозяйственной деятельности. – Москва : ИНФРА-М, 2007. 288 с.
8. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз: навч. посіб. / за ред. Р.В. Федоровича. – Тернопіль: Астон, 2010. 591 с.
9. Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. 3-е изд., доп. Москва : Инфра-М, 2011. 352 с.
10. Шумська С. С. Макроекономічне прогнозування : навч. посібник : у двох ч. – К. : Видавничий дім «КиевоМогилянська академія», 2015. Ч. 1. 176 с.
11. Яцура В.В. Соціально-економічне прогнозування : навч. посіб. / В.В. Яцура; О.С. Сенишин; М.О. Горинь; ЛНУ ім. І. Франка. – Львів: Вид. центр ім. І. Франка, 2010. – 412 с.

Інтернет-ресурси

1. Библиотека регрессии, эконометрики и временных рядов GNU. URL: <http://gretl.sourceforge.net/index.html>.
2. Законодавство (Сайт Верховної Ради України). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Зибарева О.В., Гольцова І.Л. Ключові аспекти та сучасні тренди розвитку цифрових технологій в діяльності підприємств України. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
4. Наглядная статистика. Используем R ! / А.Б. Шипунов и др. URL: <http://ashipunov.info/shipunov/school/books/rbook.pdf>.
5. Нечаева І.А., Кабак М.В. Особливості управління підприємством на основі використання сучасних технологій і систем менеджменту. *Ефективна економіка*. №9. 2017. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5771>.
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

Навчально-методичне видання

Методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань здобувачів з дисципліни «Прогнозування та аналіз економічних процесів» для бакалаврів спеціальностей 073 «Менеджмент», 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітніх програм «Менеджмент», «Економіка», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Укл. к.е.н., доц. Лисенко А. М.